

Beleidskompasformulier voor internetconsultatie

Wet op de defensiegereedheid (Wodg)

∞ Wie zijn belanghebbenden en waarom?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- Wie zijn direct of indirect belanghebbenden bij het betreffende vraagstuk?

Burgers en bedrijven in Nederland. Ten eerste omdat dit wetsvoorstel belangrijk is voor de landverdediging. Ten tweede omdat het wetsvoorstel op onderdelen gevolgen heeft voor onder meer de privacy en voor het optreden van defensie in de fysieke leefomgeving.

Militair personeel en burgerpersoneel van Defensie, omdat dit wetsvoorstel bijdraagt aan de voorbereiding van militairen op de uitoefening van hun taak in conflictsituaties, en omdat het wetsvoorstel enkele onderdelen bevat die rechtstreeks betrekking hebben op het defensiepersoneel en hun rechtspositie.

Daarnaast is het wetsvoorstel van belang voor overheden die verantwoordelijk zijn voor beleid, uitvoering of toezicht op de terreinen waarover die wetsvoorstel zich uitstrekt. Dat zijn onder meer de Autoriteit Persoonsgegevens, gemeenten, provincies en waterschappen, infrastructuurbeheerders, interne toezichthouders van Defensie en vrijwel alle ministeries binnen de Rijksoverheid. Het betreft de ministeries van J&V, BZK, VRO, IenW, LNV, OCW, SZW, VWS, EZ en Financiën.

Ook draagt het wetsvoorstel bij aan de belangen van het NAVO bondgenootschap.

- Wie beschikken er over relevante kennis over en ervaring met het vraagstuk?

De expliciete kennis over de dreigingen en de gereedstelling ligt bij Defensie. Andere hiervoor genoemde ministeries hebben specifieke kennis van hun beleidsdomein en stelsel daarvan. Andere bestuursorganen hebben relevante kennis omdat het wetsvoorstel een relatie heeft met bevoegdheden die zij uitoefenen op grond van

specifieke wetten en zij over de specifieke kennis en ervaring beschikken over de uitvoeringspraktijk.

- Op welke wijze zijn belanghebbenden tot nu toe in de verschillende fasen van het beleidstraject betrokken?

Met de verantwoordelijke ministeries is – in wisselende samenstelling – (intensief) interdepartementaal overleg gevoerd over de systematiek en de consequenties van het wetsvoorstel. Dit interdepartementale overleg wordt voortgezet.

Decentrale overheden zijn betrokken via de koepels IPO, VNG en UVW. Deze koepelorganisaties zijn tijdens de fase waarin het concept wetsvoorstel tot stand is gebracht enkele keren geïnformeerd. Met hen vindt vervolgoverleg plaats.

Met de Autoriteit Persoonsgegevens is in de fase waarin het concept wetsvoorstel tot stand is gebracht overleg gevoerd over de bedoeling van de wet en de consequenties ervan voor hun taakuitvoering. Dit overleg wordt voortgezet.

Met de Algemene Rekenkamer is in de fase waarin het concept wetsvoorstel tot stand is gebracht, geïnformeerd over de komst en het doel van het wetsvoorstel.

De Centrales van Overheidspersoneel – formele overlegpartij voor Defensie als werkgever – zijn in de fase waarin het concept wetsvoorstel tot stand is gebracht geïnformeerd over de komst van het wetsvoorstel. Er wordt overleg met hen gevoerd over de bedoeling en impact van het wetsvoorstel voor (de rechtspositie van) het Defensiepersoneel.

1. Wat is het probleem?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het probleem?

Veiligheid is de basis van onze manier van leven. De veiligheidssituatie in de wereld is instabiel en de militaire dreiging voor Nederland neemt toe. De kans dat Nederland betrokken raakt in een militair en/of digitaal conflict wordt steeds groter. Het conflict in Oekraïne laat ook zien hoe dichtbij en heftig conflicten vandaag de dag zijn. Dit betekent dat de Nederlandse krijgsmacht zich met haar bondgenoten moet voorbereiden op scenario's die tot voor kort ondenkbaar leken. Om weerstand te bieden aan de toegenomen dreigingen moet de krijgsmacht zich gereedstellen. Dit betekent ook dat er

meer militaire eenheden opschalen naar een hoger gereedheidsniveau en in een grotere mate van samenhang van personeel, materieel, geoefendheid en informatie klaar moeten staan voor militaire inzet voor hoofdtak 1: het beschermen van het eigen grondgebied en dat van de bondgenoten. Daarom moeten militairen ook in ons eigen land oefenen en trainen, om te laten zien dat we zijn voorbereid op een conflict en er staan als het moet en om potentiële doelwitten binnen Nederland te verdedigen tegen aanvallen en sabotage. Op het land, ter zee, in de lucht én digitaal.

De krijgsmacht wordt hierin momenteel vooral belemmerd door regelgeving die primair andere belangen vooropstelt, zoals het beschermen van belangen op het gebied van persoonlijk welzijn, de natuur, het milieu of privacy. Hierdoor kan Defensie bijvoorbeeld onvoldoende oefenen en trainen in eigen land. Militairen raken daardoor niet genoeg vertrouwd met de situatie in eigen land, en kunnen niet trainen zoals zij moeten vechten. Het wetsvoorstel maakt dit wél mogelijk door sommige complexe procedures te vereenvoudigen of lange procedures in te korten. Zo kan Defensie beschermen wat ons dierbaar is. De minister van Defensie is verantwoordelijk voor de gereedheid van de krijgsmacht. Zonder de Wet op de defensiegereedheid zal de minister onvoldoende in staat zijn deze verantwoordelijkheid adequaat te kunnen invullen.

b) Wat zijn de oorzaken van het probleem?

Een oorlogssituatie leek voor Nederland de afgelopen decennia ver weg en is hoofdtak 1 op de achtergrond geraakt. De activiteiten van Defensie en de positie van Defensie in de Nederlandse maatschappij zijn daarop aangepast. De krijgsmacht is jaren vooral als een organisatie in vreedstijd gezien. Hierdoor ontbreekt op dit moment een coherent en modern juridisch instrumentarium dat de vereiste gereedheid waarborgt. Voor de situatie van het uitbreken van een grootschalig conflict of oorlog is er staatsnoodrecht of regelgeving voor buitengewone omstandigheden (zie bijvoorbeeld artikel 19.19 van de Omgevingswet). Er is een samenhangend systeem van juridische waarborging van de gereedheid van de Nederlandse krijgsmacht nodig.

Tot 1 januari 2024 bestond een wet die kon bijdragen aan de verhoogde gereedheid van de krijgsmacht. Dit was de Belemmeringenwet Landsverdediging uit 1951, geschreven tegen de achtergrond van het begin van de Koude Oorlog. Deze wet had een breed toepassingsbereik en maakte het mogelijk om juridische belemmeringen voor de krijgsmacht (tijdelijk) op te heffen. Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is deze wet vervallen. Maar ook als de Belemmeringenwet Landsverdediging nog zou hebben bestaan, behoefde deze wet modernisering om aan de huidige eisen van de krijgsmacht te voldoen.

Sinds de jaren negentig is er in de informatieomgeving een sterk veranderde

operationele omgeving ontstaan voor de krijgsmacht. Er zijn vergaande doorbraken geweest in de technologie met verschillende gevolgen. De maatschappij is gedigitaliseerd, waarbij veel burgers technologische middelen zijn gaan gebruiken en zich vermeerderd in digitale omgevingen bevinden. Met deze digitalisering komt de krijgsmacht de burger ook steeds meer tegen, onder meer via sensoren die technologische middelen kunnen detecteren en op het internet waar persoonsgegevens worden weergegeven. Dat is ook het gevolg van ontwikkelingen in de militaire context, waarin wapens en middelen ontwikkeld zijn die een verandering van het gewapend conflict mee brengen, zoals onbemande systemen (bijvoorbeeld drones), allerlei sensoren en kunstmatige intelligentie. Bovendien, vindt het conflict ook plaats in de informatieomgeving (waaronder de virtuele omgeving en cyberspace) zelf, onder meer in de vorm van dreigingen en conflict via hacks, spionage en digitale beïnvloeding. Conflictvoering is niet langer beperkt tot land, lucht en zee, maar is breder geworden en vindt plaats over domeinen heen (multidomein). Met de inzet van militair vermogen wordt daarbij beoogd om effecten te genereren in drie dimensies (fysiek, virtueel en cognitief).¹ In de fysieke dimensie gaat het om fysieke effecten (bijvoorbeeld het digitaal saboteren van een fysieke netwerkinfrastructuur of wapensysteem). De virtuele dimensie ziet op niet-fysieke effecten (bijvoorbeeld het vernietigen van data). Tenslotte ziet de cognitieve dimensie op het vormen van percepties en besluiten en is daarmee gericht op de (beïnvloeding van) besluitvorming. Alle dimensies zijn met elkaar verbonden en beïnvloeden elkaar. Om te kunnen handelen in dit geheel moet de krijgsmacht activiteiten verrichten in de informatieomgeving.

c) Wat is de omvang van het probleem?

Uit een inventarisatie van Defensie blijkt dat de krijgsmacht voor verschillende activiteiten op aanzienlijke knelpunten stuit om de gereedheid te kunnen borgen. Het gaat vooral om de activiteiten in het kader van:

- (1) fysieke leefomgeving
- (2) informatieomgeving / digitale omgeving
- (3) inkoop en
- (4) personeel.

De omvang van de wettelijke belemmeringen die Defensie nu ondervindt in het kader van de noodzakelijke en urgente gereedstelling is groot. Uit interne evaluaties blijkt dat er in de leefomgeving circa 170 knelpunten zijn, in de informatieomgeving circa 80 knelpunten zijn en ook bij personeel en inkoop diverse knelpunten voorkomen.

Daarnaast mist er een wettelijke basis voor het handelen van de krijgsmacht in situaties waarin we ons gereedstellen of wanneer we ons in een hybride fase van een conflict begeven. Er is een wettelijke basis nodig om aan die brede opdracht van de krijgsmacht te kunnen voldoen; op dit moment kan er onvoldoende voorbereid en gereedgesteld

¹ Ministerie van Defensie, Nederlandse Defensie Doctrine 2019, p. 82-83.

worden om uitvoering te geven aan een effectieve en geloofwaardige afschrikking, dwang en - ultimo - interventie met gebruik van geweld.

d) Wat is het huidige beleid en wat heeft de evaluatie opgeleverd?

Het huidige beleid voor de gereedstelling wordt op de toenemende dreiging aangepast. Het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD) is een al langer lopend traject om de minimale ruimtevraag voor Defensie te regelen. Het NPRD en dit wetsvoorstel ondersteunen en versterken elkaar in het bereiken van het gemeenschappelijke doel om die mogelijkheden voor Defensie te creëren die noodzakelijk zijn voor de gereedheid. Dit wetsvoorstel voorziet in een regeling voor het wegnemen van belemmeringen voor noodzakelijke gereedstellingsactiviteiten die ofwel niet onder het NPRD vallen, of die aan de orde kunnen zijn voordat het NPRD daarin voorziet. Het wetsvoorstel bevat daartoe onder meer vrijstellingen, die zullen komen te vervallen zodra in de verwezenlijking van die gereedstellingen op basis van het NPRD is voorzien.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) constateerde in de zomer van 2024 dat het noodzakelijk is om de krijgsmacht te versterken om weerbaarder te zijn in de internationale context. De WRR stelt daarbij dat er veel achterstallig onderhoud is, er nieuwe militaire technologieën beschikbaar moeten komen en meer mensen ingezet moeten worden. De Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) concludeerde dat de krijgsmacht op dit moment hybride dreigingen onvoldoende kan adresseren. En het rapport van de Nederlandse Defensie Academie concludeert dat de krijgsmacht op dit moment niet in staat is om haar militair vermogen daadwerkelijk en stelselmatig in te kunnen zetten. Het bestaande juridische raamwerk ten behoeve van de doelstellingen en taken van Defensie is verouderd en niet toereikend om de moderne eisen van technologie en informatiegestuurd optreden in hybride conflicten en multi-domein operaties te ondersteunen, zoals benadrukt in rapporten 'Grondslag gezocht'² (Commissie Brouwer), 'Tanden voor de Leeuw'³ (NLDA), 'Nederland in een fragmenterende wereldorde' (WRR)⁴ en 'Hybride dreigingen en maatschappelijke weerbaarheid' (AIV).⁵ Defensie heeft in een aantal gevallen wel publieke taken in het informatiedomein, maar die zijn slechts uitgewerkt in een wet in materiële zin, en voor het overige ontbreekt het aan een wettelijke grondslag om rechtmatig persoonsgegevens te mogen verwerken.⁶

² Onderzoekscommissie Land Information Manoeuvre Centre (LIMC), Grondslag gezocht, December 2022. Zie ook: Kamerstukken II, 2022/23, 32761, nr. 258.

³ Ducheine, Paul, Peter Pijpers, Marten Zwanenburg, Rapport Tanden voor de Leeuw, Een voor haar doel en op haar taak berekende krijgsmacht in de informatie-omgeving, (NLDA-WSRC, 4-4-2024). Aangeboden via Kamerstukken II, 2024/25, 33763, nr. 158.

⁴ Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, Nederland in een fragmenterende wereldorde (WRR, rapport nr. 109), 2024.

⁵ Adviesraad Internationale Vraagstukken, "Hybride dreigingen en maatschappelijke weerbaarheid." (AIV-advies 126), 2024. Zie ook de kabinetsreactie op het AIV-advies (Kamerstuk 30 821, nr. 250).

⁶ EIFFEL B.V., Onderzoek AVG – Ministerie van Defensie, juli 2022, p. 23.

- e) Wat gebeurt er als de overheid niets doet (Nuloptie)? Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Om effectief op te leiden, te trainen en te oefenen op land, ter zee en in de lucht, om meer militairen en materieel een plek te bieden en de cruciale rol van Nederland als doorvoerland voor Host Nation Support voor NAVO-materieel te waarborgen, heeft de krijgsmacht meer mogelijkheden nodig. De ILenT heeft een signaal afgegeven dat politieke keuzes nodig zijn. Daarbij hoort ook digitale ruimte, zoals een noodzakelijke grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens door aan te wijzen delen van de krijgsmacht ten behoeve van de gereedheid.

2. Wat is het beoogde doel?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de beleidsdoelen?

De verdediging van het eigen en bondgenootschappelijke grondgebied is de eerste hoofdtak van de krijgsmacht. De mate waarin de krijgsmacht in staat is deze en de andere grondwettelijke taken te kunnen vervullen, hangt af van haar militair vermogen. Door middel van gereedstelling ontwikkelt Defensie dat militair vermogen. Dat is ook het doel van het wetsvoorstel: het verzekeren van de gereedheid van het militaire vermogen van de krijgsmacht. Dat is immers de essentiële voorwaarde voor het afschrikken en het waar nodig door inzet weerstaan van een gewapende aanval tegen het Koninkrijk of een bondgenoot, of voor het doeltreffend optreden door de krijgsmacht in het kader van de andere hoofdtaken uit artikel 97 van de Grondwet.

Het doel van het wetsvoorstel is om juridische knelpunten te mitigeren om de gereedheid te kunnen borgen. Denk bijvoorbeeld aan meer mogelijkheden voor (oefeningen voor) meer eenheden, in grotere samenhang met NAVO-partners, gebruik van de informatieomgeving en voor verplaatsingen van materieel en middelen. Defensie moet op kunnen schalen en in kunnen spelen op potentiële en toenemende dreigingen. Hiervoor moet de krijgsmacht gereed zijn en slagkracht hebben. Daartoe is het nodig dat de krijgsmacht in staat is tot flexibele inzet, snel kan reageren en anticiperen op (nieuwe vormen van) dreigingen. Ten behoeve van inzet, is het nodig dat militairen in voldoende mate oefenen en trainen. Om tijdig te komen tot een gereedheid, moet de krijgsmacht op dat moment en voor bepaalde tijd in staat zijn meer, anders en op andere tijdstippen op te leiden, te trainen en te oefenen dan waar de wet- en regelgeving nu mogelijkheden toe biedt.

- b) Aan welke duurzame ontwikkelingsdoelen (sustainable development goals, SDG's) en brede welvaartsuitkomsten dragen de doelen bij?

Vrede en veiligheid

Het wetsvoorstel beoogt belemmeringen weg te nemen voor Defensie om haar operationele gereedheid op orde te brengen en te borgen, en zo weerstand te bieden aan dreigende conflicten en oorlog (afschrikking). Het wetsvoorstel geeft uitvoering aan de Defensienota 2024 en aan het regeerakkoord, waarin is aangekondigd dat het kabinet inzet op wetgeving die voorziet in het wegnemen van knelpunten voor de verhoogde gereedstelling van de krijgsmacht. Daarnaast is dit wetsvoorstel een belangrijke stap in het bereiken van een weerbare maatschappij, zoals beschreven in de kamerbrief van 6 december 2024 ("Weerbaarheid tegen militaire en hybride dreigingen") van de Minister van Justitie en Veiligheid, de Minister van Defensie en de Staatssecretaris van Defensie. Dit wetsvoorstel is er dus niet enkel voor Defensie en is ook niet enkel van Defensie. Het gaat om de veiligheid van Nederland.

3. Wat zijn opties om het doel te realiseren?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn kansrijke aangrijpingspunten om het doel te realiseren?

De noodzaak en urgentie voor de gereedheid is een reactie op een dreiging. Hierop is een flexibele, snelle en anticiperende inzet van de krijgsmacht nodig. Bestaande wet- en regelgeving belemmert dat doel. Weliswaar biedt de huidige wet- en regelgeving in bepaalde gevallen uitzonderingsmogelijkheden voor Defensie, maar deze uitzonderingen zijn beperkt (in aantal en reikwijdte), sectoraal ingestoken en ingebed in het bestaande juridische kader.

De gereedstelling van het militair vermogen van de krijgsmacht door Defensie is belangrijk aangrijpingspunt om het doel te realiseren. Het gaat om een publieke taak die bij de Minister van Defensie ligt en die op verschillende wijzen gestalte krijgt.

Het wetsvoorstel gaat niet om staatsnoodrecht of (het aanpassen van) de Oorlogswet. Het wetsvoorstel is dus niet gebonden aan een dreigingsniveau, maar staat altijd 'aan'. Vanaf de inwerkingtreding van het wetsvoorstel zijn er dus mogelijkheden om sneller, en volledig gereed te stellen, want onze militairen moeten voortdurend gereed zijn voor

een mogelijk conflict. Uiteraard met oog voor de waarborgen voor de samenleving en voor democratisch gelegitimeerd handelen.

- b) Wat zijn, gegeven de aangrijpingspunten, kansrijke beleidsopties?

Het wetsvoorstel codificeert de publieke taak van Defensie voor de gereedstelling van het militair vermogen van de krijgsmacht, en de afstemming daarvan op andere algemene belangen in een weerbare samenleving. Het wetsvoorstel specificeert op welke wijze de zorg voor de gereedstelling gestalte krijgt, en regelt vervolgens de grondslagen die daar in de informatieomgeving bijhoren, instrumenten om juridische belemmeringen weg te nemen in de fysieke leefomgeving en de aanpassing of aansluiting op relevante regelingen op het terrein van personeel en inkoop.

Er is een samenhangende wet voor de gereedstelling van Defensie nodig die de juridische belemmeringen voor de krijgsmacht opheft, zodat de krijgsmacht in staat is doelgericht toe te werken naar een noodzakelijk niveau van gereedheid.

- c) Wat is de beleidstheorie (doelenboom) per kansrijke beleidsoptie?

Door de voorwaarden te scheppen in de regels over de fysieke leefomgeving, de informatieomgeving, en die over personeel en inkoop, kan toegewerkt worden naar een intensievere, flexibelere en snellere mate van gereedheid. Dat draagt bij aan het bereiken van een daadwerkelijke en stelselmatige gereedheid (op basis van de personele gereedheid, materiele gereedheid, informatiegereedheid en geoefendheid van de krijgsmacht), inclusief het voortzettingsvermogen en het bewaken en beveiligen daarvan, die nodig is voor het vervullen van de Grondwettelijke taken van de krijgsmacht.

4. Wat zijn de gevolgen van de opties?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat zijn de verwachte gevolgen per beleidsoptie?

Als Defensie geen gebruik kan maken van dit wetsvoorstel voor het noodzakelijke niveau van gereedheid, beperkt dat de mogelijkheden van de krijgsmacht om weerstand te bieden aan dreiging en om zich voor te bereiden op een potentieel conflict met een agressor. Als Defensie aan de bestaande juridische regelgeving moet vasthouden, is

Nederland te laat om een versnelde of verhoogde dreiging af te wenden. Daarnaast biedt dat een onvoldoende afschrikkende werking.

Daarnaast heeft het wetsvoorstel gevolgen voor andere algemene belangen in een weerbare samenleving, omdat het leidt tot een andere belangenafweging tussen het belang van de defensiegereedheid en andere belangen, dan in het verleden zijn gemaakt. Dit speelt onder meer op gevolgen voor de fysieke leefomgeving. Het wetsvoorstel heeft verder gevolgen voor de privacy omdat voorzien wordt in grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens. Daarnaast zijn er gevolgen voor defensiepersoneel en voor het inkoopproces.

- b) Welke verplichte toetsen zijn van toepassing en wat zijn daarvan de uitkomsten (voor zover bekend)?

Op het wetsvoorstel is een data protection impact assessment (DPIA) uitgevoerd (gepubliceerd). Dit is een beoordeling van de privacyrisico's bij een verwerking van persoonsgegevens. De Functionaris Gegevensverwerking Defensie heeft op de DPIA een appreciatie afgegeven. Adviezen uit de DPIA en appreciatie zijn - waar dat kon - al verwerkt in het wetsvoorstel of worden de komende periode nog nader bezien.

Op het wetsvoorstel vinden parallel aan de internetconsultatie of daarna, verschillende voorgeschreven uitvoeringstoetsen plaats. Aan verschillende inspecties en uitvoeringsorganisaties wordt gevraagd om een uitvoeringstoets te doen, onder andere Inspectie Leefomgeving en Transport, de Luchtverkeersleiding Nederland, Rijkswaterstaat en ProRail. Aan een aantal interne toezichthouders van Defensie zal worden gevraagd om een Handhaafbaarheids-, Uitvoerbaarheids- en Fraudebestendigheidstoets (HUF-toets) uit te voeren. Verder zal er een constitutionele toets door Ministerie van BZK en een toets op wetgevingskwaliteit door het Ministerie van J&V worden gedaan.

5. Wat is de voorkeursoptie?

[Toelichting](#)

Hulpvragen

- a) Wat is het voorstel?

Het wetsvoorstel op de defensiegereedheid maakt het mogelijk om sommige complexe procedures te vereenvoudigen of lange procedures te versnellen; feitelijk te beschouwen

als het verminderen van regeldruk. Ook kan Defensie in sommige gevallen (met name op eigen terrein) anders omgaan met huidige wet- en regelgeving, om beter gereed te zijn voor actuele dreigingen. Dit wetsvoorstel heeft een vergelijkbare strekking als de toenmalige Belemmeringenwet Landsverdediging, en is toegerust op de hedendaagse technologische ontwikkelingen. Daarnaast creëert de wet een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens in de uitvoering van die activiteiten, die leiden tot de gereedheid van Defensie om af te schrikken of, indien dit niet werkt, succesvol ingezet te worden.

b) Hoe houdt het voorstel rekening met:

- doeltreffendheid en doelmatigheid;
- uitvoerbaarheid voor alle relevante partijen (inclusief doenvermogen, regeldruk en handhaving);
- brede maatschappelijke impact?

Het wetsvoorstel heeft een gelaagde opbouw. Daarnaast zijn in het proces van de gereedstelling zelf waarborgen opgenomen, omdat eerst wordt getraind op eigen terrein, alvorens in openbaarheid. Daarnaast is het wetsvoorstel gericht op het oplossen van knelpunten die in de uitvoering van de gereedstelling door de operationele commando's en door de bestuursorganen die daarop toezien, worden ervaren. Gekozen is voor zo concreet mogelijke regelgeving die aansluit bij de uitvoeringspraktijk van de gereedstelling in de relevante domeinen. Bovendien is ervoor gekozen geen wijziging aan te brengen in de institutionele verhoudingen van het toezicht.

In de informatieomgeving worden er grondslagen gecreëerd om in het kader van gereedstelling, bewaken en beveiligen en ook de informatiepositie persoonsgegevens te mogen verwerken. Hierbij geldt een uitvoerig waarborgenregime, dat mede is vormgegeven door eerdere aanbevelingen op dit gebied door de Commissie van Onderzoek LIMC (commissie Brouwer).

c) Wat zijn de risico's en onzekerheden van dit voorstel?

Voor de informatieomgeving zijn de risico's in kaart gebracht in de DPIA.

d) Hoe ziet de voorgenomen monitoring en evaluatie eruit?

De Minister van Defensie zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en effecten van deze wet in de praktijk.